

Wikipédia

az ötlettől a hírnévig

Hogyan született az Internet jelenleg legnagyobb on-line tudásbázisa?

Gervai Péter
Wikipédia szerkesztő

Az elődök

- *Technológia:* WikiWikiWeb, röviden **Wiki**
 - Jellemzői:
 - közösségi (kollaboratív) software
 - bárki által módosítható weblapok
 - bármilyen böngészővel használható
 - egyszerű leírónyelv
 - hivatkozások, laptörténet
 - Az eredete: Portland Pattern Repository (Ward's Wiki), <http://c2.com/cgi/wiki>

Az elődök

- Interpedia: 1993, UseNet, közösségi lexikonterv
- NuPedia: 2000. márc. – 2003. szept.
 - szigorú ellenőrzés (7 fázisú, többlépcsős lektorálás és jóváhagyás)
 - csak szakértők (PhD), ingyenes munka
 - saját software, ami nem fejlődött
 - nem volt a tagok közt igazi kommunikáció

A Kezdetek

- 2001. jan. 15: *UseModWiki* a NuPedia kiegészítéseként
- Larry Sanger a *Bomis* alkalmazottjaként fizetett szerkesztő és szervező, elkészíti az alapelveket és sok eredeti cikket, 2002 márciusig
- 2002 jan. Phase II, nyáron Phase III, amit 2003-tól *MediaWikinek* hívnak

Wikipédia Alapelvek

- **Enciklopédia**, nem szótár, önreklám, saját kutatás, linkgyűjtemény, kísérlet, webes fórum, ingyenes webtárhely
- **Semleges nézőpont**, nem keresi az objektív igazságot
- **Szabad tartalom**, GFDL, CC, nincs reklám, támogatásból tartja fenn magát
- **Civilizáltság**, akkor is, ha nem értesz másokkal egyet
- **Rugalmasság**, a szabályok nem kőbe vésettek, és a véletlen hibáidat könnyen lehet javítani: „Szerkessz Bátran!”

Változások

- **(csak) Enciklopédia:** létrejött a wikiszótár, wikiforrás, wikidézet, wikikönyvek, wikiphírek és wikimédia közvagyon
- **Rugalmas szabályok:** nagy közösség, nehéz esetek → irányelvek, egyeztető bizottság, szavazások
- Képek: „fair use” helyett valódi szabadság: *Creative Commons*

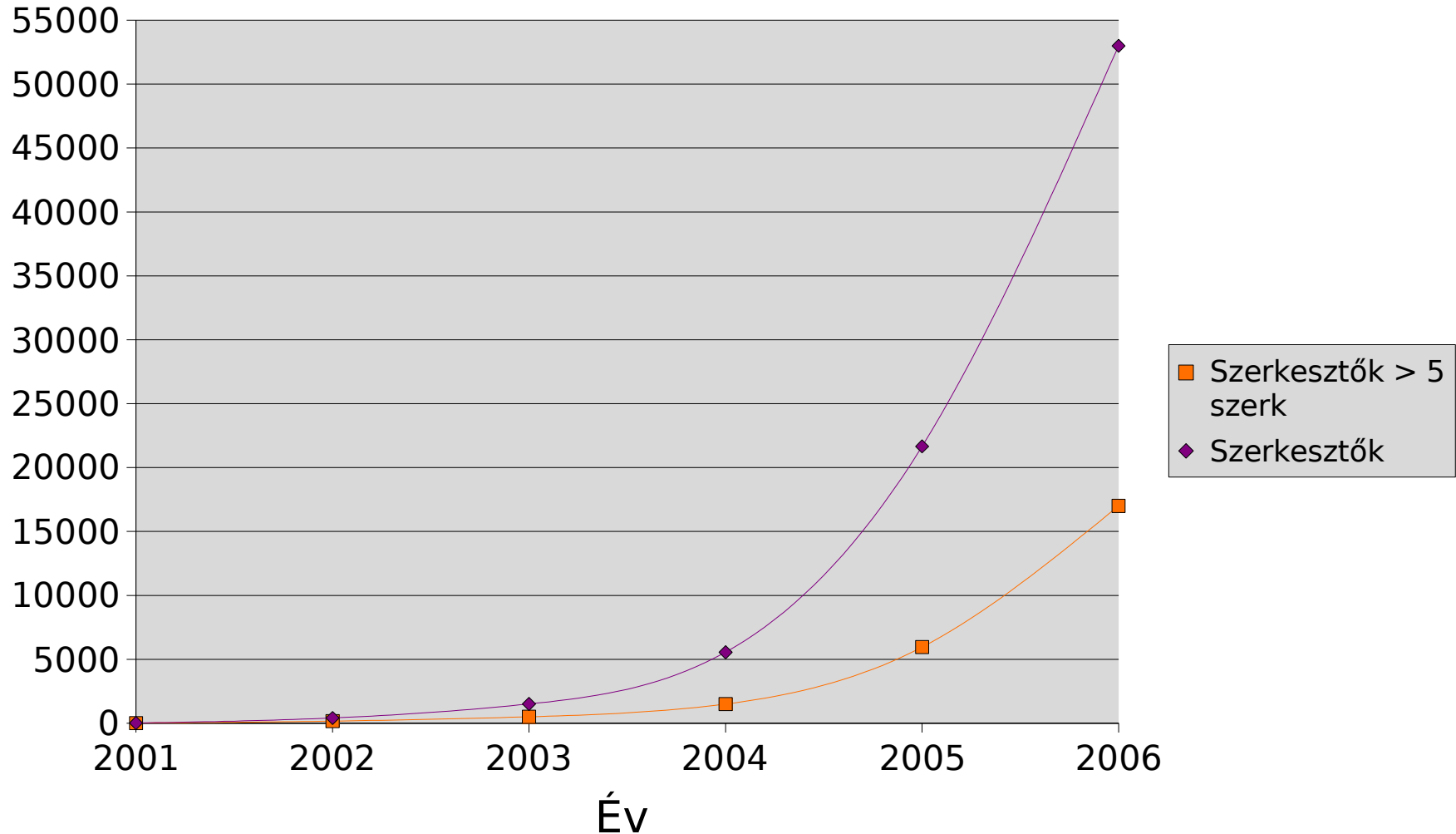
Az angol Wikipedia fejlődése

Wikipedia: Statisztika

„Percenként négyszáz szavas sebességgel, napi 24 órában egy ember naponta százezer szót tud elolvasni, vagy hárommillió szót egy hónap alatt, vagyis még egy gyorsolvasó sem fogja soha utólréni a Wikipédia újonnan írt tartalmát. A jelenlegi változat elolvasásához ezzel a sebességgel majdnem egy évtized szükséges, de mire végezne vele olyan sok minden megváltozna a már elolvasott részekben hogy az egészet kezdhethné előlről.”

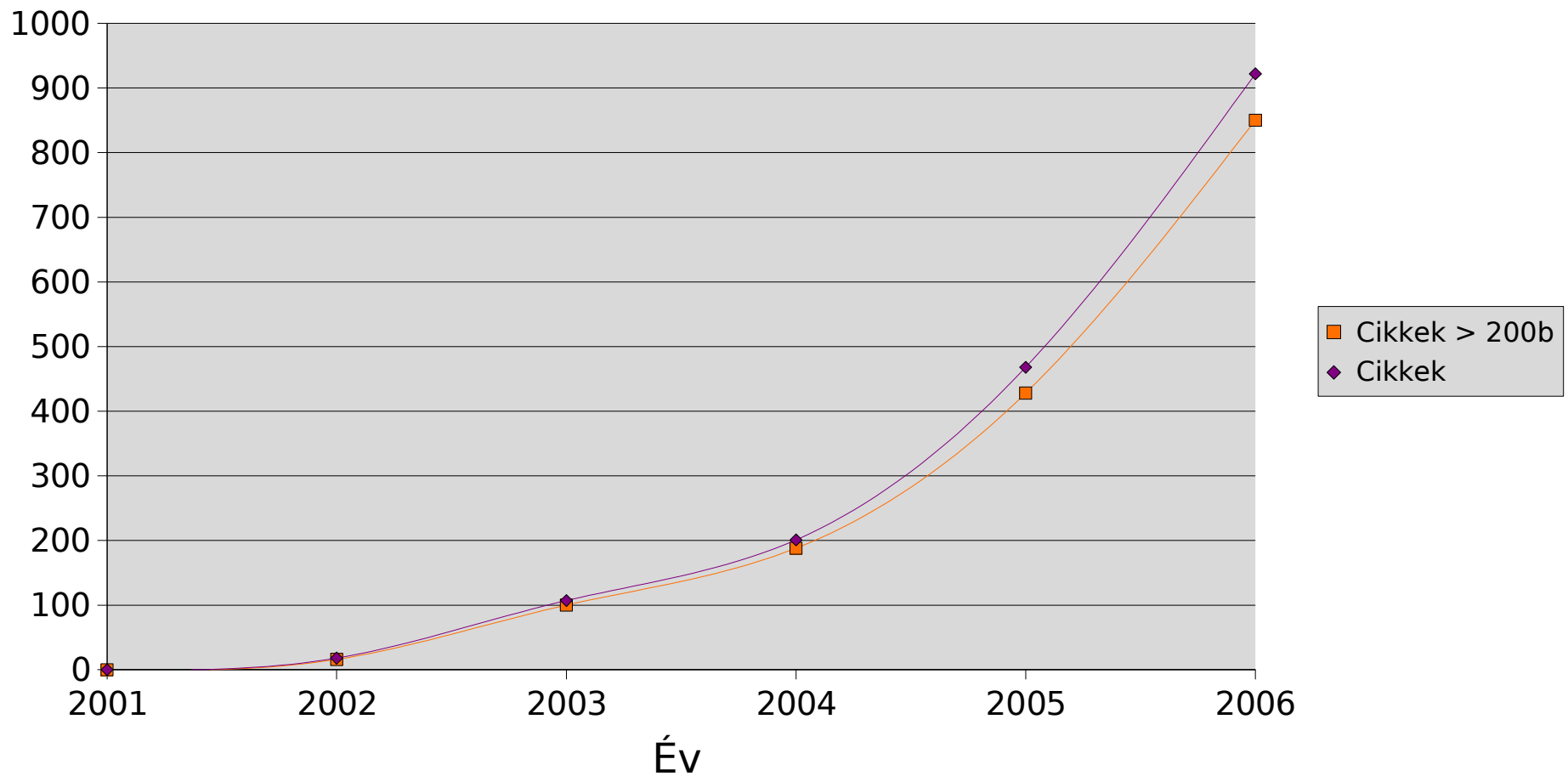
A szerkesztők száma

EnWiki szerkesztők

A szócikkek száma

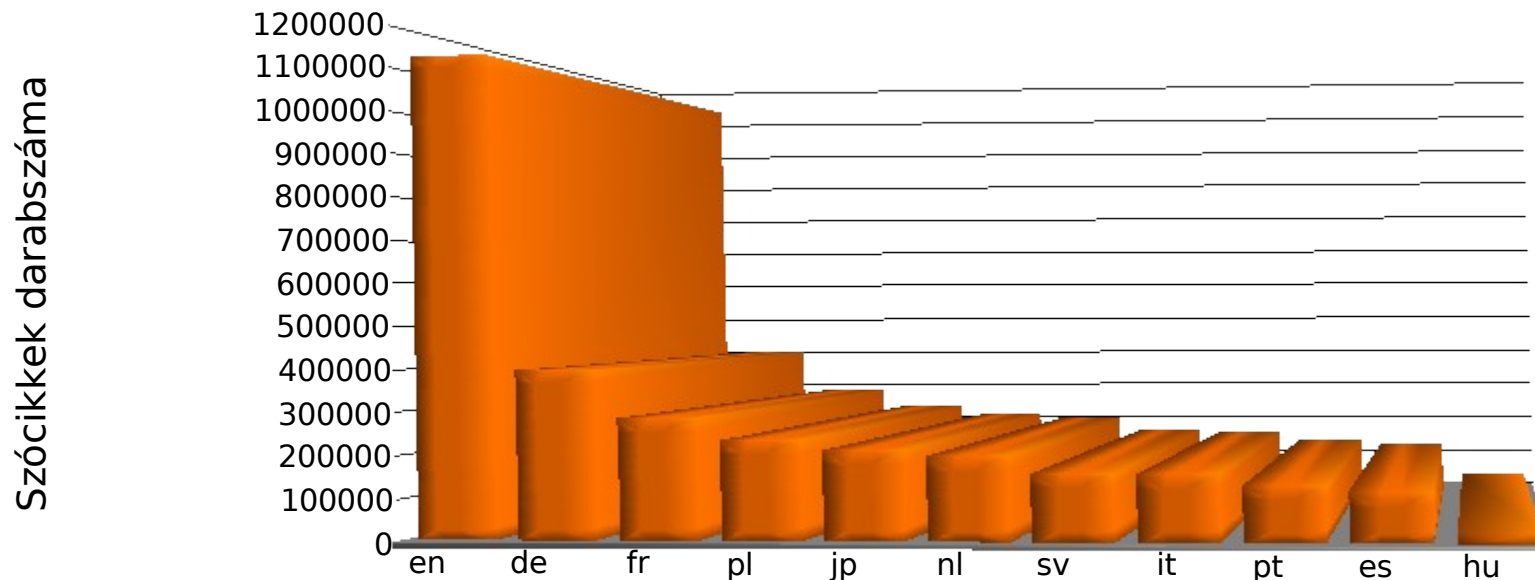
Szócikkek száma (ezer db)

A nemzeti nyelvek

- 2001 május, az első hullám: Eszperantó, Francia, Héber, Holland, Japán, Katalán, Kínai, Német, Olasz, Orosz, Portugál, Spanyol, Svéd
- 2001 június, Arab és Magyar

Nyelvek nagysága

Nyelvek és zsákcák

- Szükséges:
 - kritikus tömeg
 - alapelvek
 - változások folyamatos ellenőrzése („örjárat”)
 - közösségi élet
- Lehetséges buktatók:
 - A készítők előbb elunják, minthogy a kritikus tömeg összegyűlne
 - a lexikon nem a nyelv**ről** hanem a nyelv**en** íródik (mesterséges és holt nyelvek)
 - nincs a felület lefordítva nemzeti nyelvre

A Magyar Wikipédia

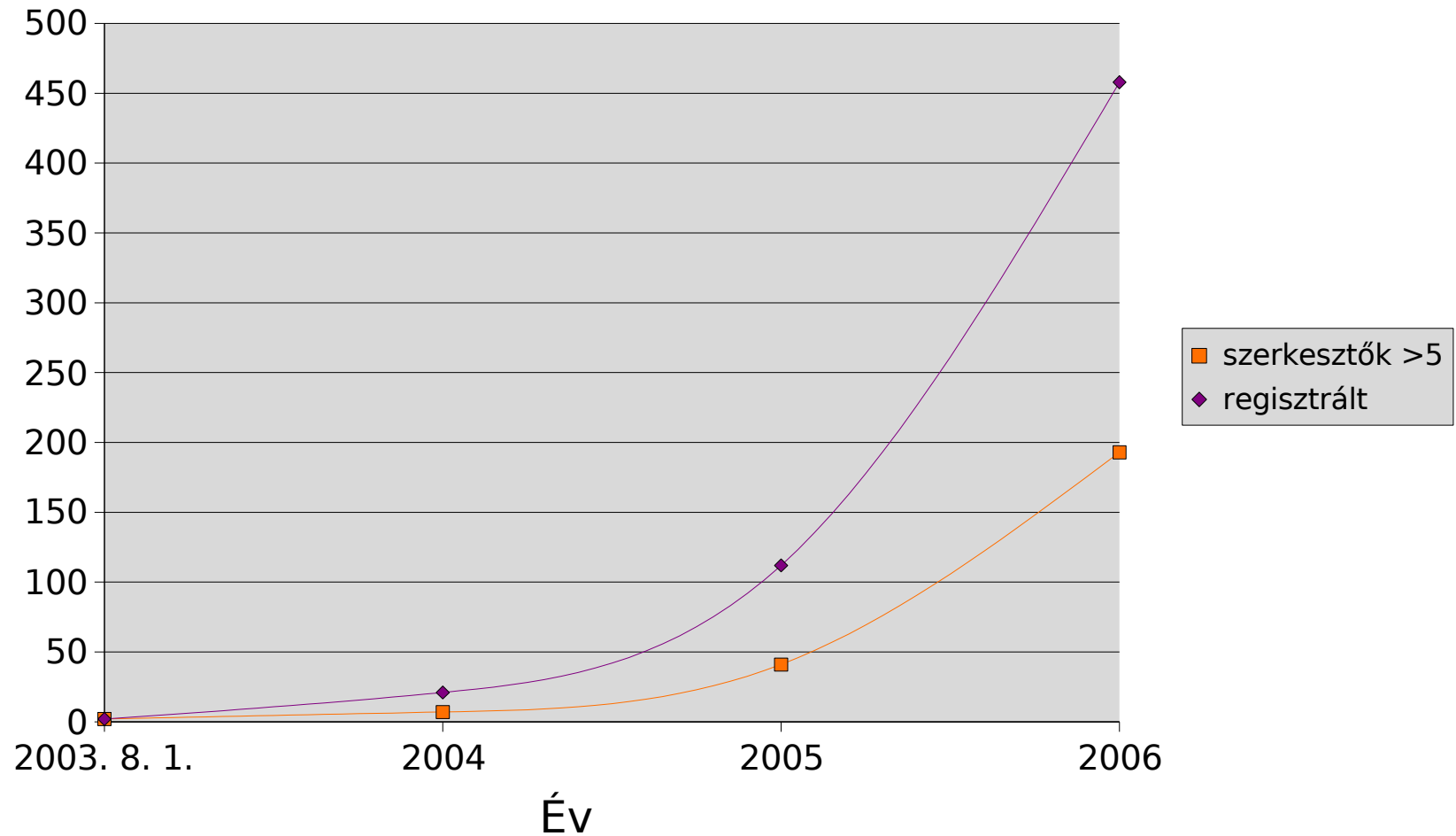
- 2001. nyarán az első verzió, fedőneve „Dinoszaurusz”, fejlődési zsákutca volt
- 2003. április – július 8. között teljes újratekésztés
- kb. 2 hónap alatt 2 állandó és 1-2 gyakran benéző szerkesztő elkészíti az alapszabályokat, ismertetőket

A Magyar Wikipédia kezdetei

- 2003 július 14-én elkészül az első cikk: **Omega**, ami egyben példa az egyértelműsítő lapokra
- Július végén a **Periódusos rendszer** az első közösségi munka
- Októberben 100 darab szócikk (és több száz rövidebb-hosszabb ismertető); megjelenik az első újságcikk rólunk
- November: az első kiemelt cikk a **Tea**, az angol változat alapján (azóta jelentősen bővült)
- 2004. elejére majdnem 300 szócikk
- 2004. június: elkészül az 1000. szócikk

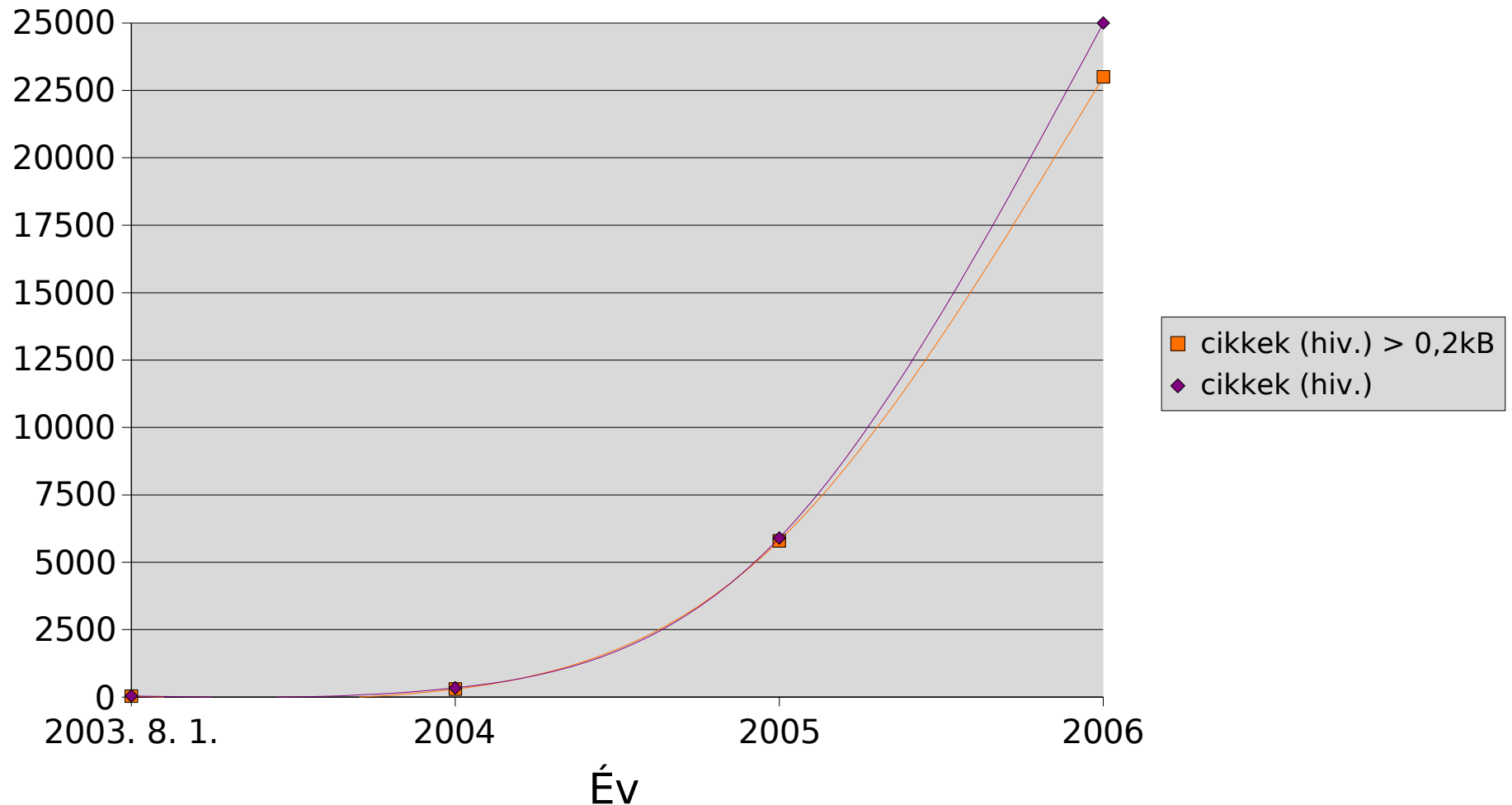
Fejlődés számokban

HuWP szerkesztők

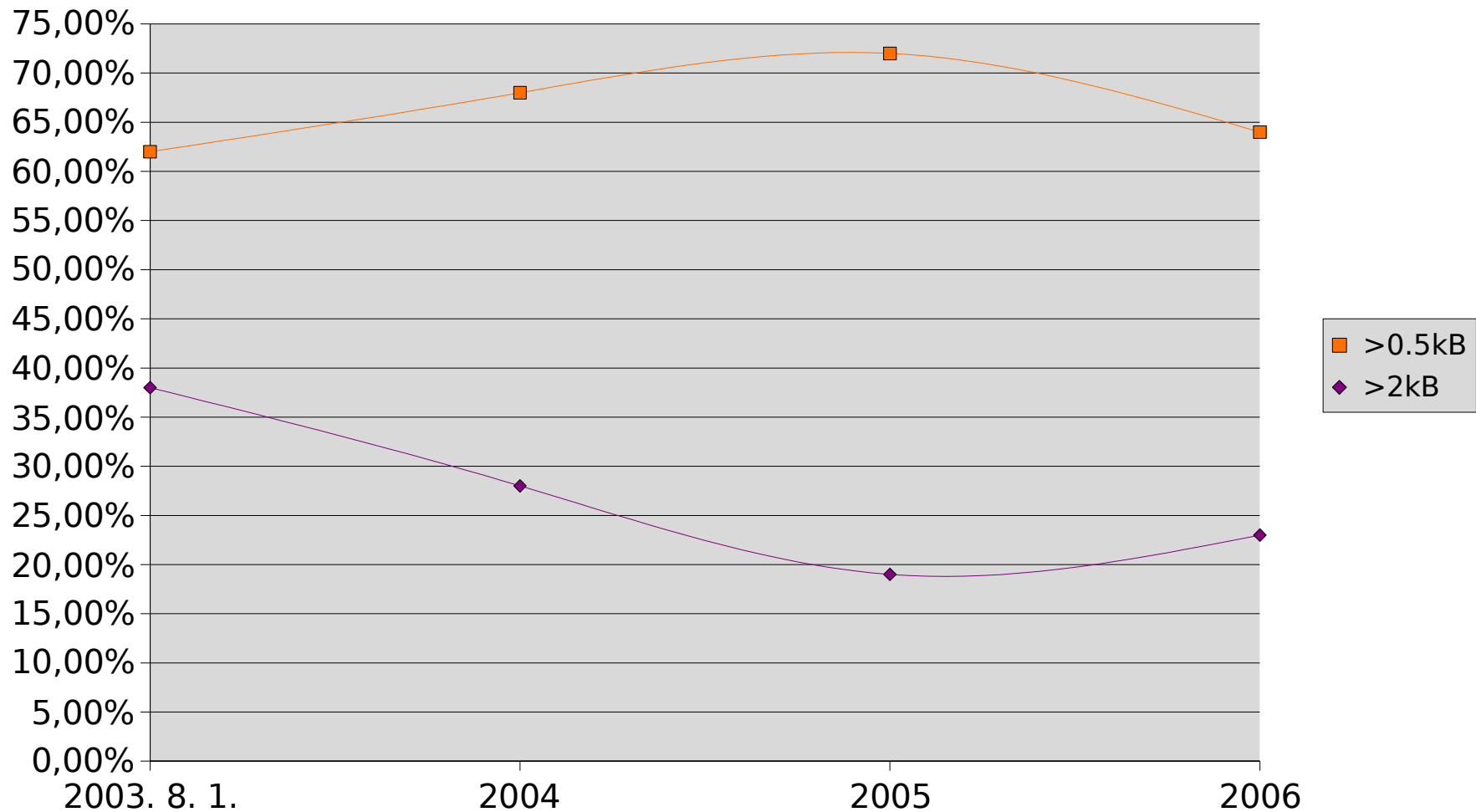
A szócikkek darabszáma

Szócikkek száma

A szócikkek hossza

Szócikkek mérete

2006: A szócikkek 66%-a hosszabb mint 500 karakter, és 25%-uk hosszabb 2000 karakternél.

2006. május 29.

A szócikkek hossza

	500B	2kB
Magyar	64%	23%
Angol	75%	32%
Román	26%	11%
Összes nyelv	67%	24%

Kiegészíti a szócikkek számáról szóló statisztikát, mutatva, hogy mennyi a „csonka”, rövid cikk.

Így „lebuknak” az automatával készített városokról, évszámokról szóló nagyszámú cikkel bővülő nyelvek a „nagy versengésben”.

Wikipédia kritikák

- megbízhatatlan
- vandalizálható
- ellentmondások
- a konszenzus és népszerűség előnyben részesítése a szakmai igazoltsággal szemben
- pontatlan
- egyenetlen minőség
- gyorsan változó lehet
- a szerkesztők társadalmi háttere, érdeklődése miatti túlfejlett és elhanyagolt témák

A kritikák helytállósága

- szubjektív témaválasztás: ez ellen jönnek létre az elhanyagolt témákat fejlesztő csoportok
- idézhető, nem változó cikk-állapotok
- alaposabb vizsgálatok alapján a papírlexikonokkal összemérhető megbízhatóság és pontosság
- egyre jelentősebb mennyiségű szakmailag is jó minőségű cikk

A Wikipédia alternatívái

- Encyclopædia Britannica, 19 kötet, \$1500
- Britannica Hungarica, 18 kötet, kb. \$1100
- Magyar Nagylexikon, 19 kötet, kb. \$700

- Britannica online, kb. 120 000 cikk, \$70
- Encarta online, kb. 65 000 cikk, \$50
- Digital Universe...?

A Wikipédia nem helyettesíti a papírlexikonokat

A Wikipédia a világban

- EnWP: 1 150 000 cikk, 75%-a > 500 byte
- WP: 4-4,5 millió cikk, 67%
- WM Közvagyon: 615 000 szabad kép és médiafile (több, mint 220 GB)
- Alexa rank: 16. leglátogatottabb weblap (megelőzve pl. a blogger.com, bbc.co.uk, cnn.com lapokat)
- Google kereső gyakori első találata

Köszönöm!

<http://wikipedia.hu/>

<http://wikipedia.org/>

Web 2.0